

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу

Матішак Юлії Іванівни

на тему «Організаційно-технічна складова забезпечення розвитку підприємства»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук
за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

1. Актуальність теми дослідження та її зв'язок з науковими програмами

Сучасні умови господарювання та підвищення ролі новітніх технологій у економіці висувають нові вимоги до рівня організаційно-технічного розвитку підприємств. Усе частіше необхідність забезпечення високої якості продукції підприємства, зменшення її собівартості та зміцнення конкурентних позицій на ринку змушують підприємства впроваджувати інноваційні прогресивні технології, раціональні управлінські рішення.

Особливого значення ця проблема набуває для вітчизняних молокопереробних підприємств, які в умовах євроінтеграції та відкритості ринків збуту через застарілість основних засобів та неналежну якість продукції, не в змозі конкурувати з іноземними виробниками на зовнішніх ринках. Морально та фізично зношені основні засоби не можуть забезпечити якісних показників виробництва та реалізації продукції, що дозволило б їй вийти на достатній конкурентний рівень, тому необхідним є впровадження новітніх основних засобів, застосування інноваційних технологічних процесів, встановлення інтеграційних зв'язків з постачальниками молочної сировини тощо. У зв'язку з цим, забезпечення належного рівня організаційно-технічного розвитку підприємств харчової промисловості є важливим для їх ефективного функціонування та розвитку економіки країни в цілому.

Об'єктом дослідження в дисертаційній роботі визначено процес організаційно-технічного розвитку підприємства, предметом – систему

теоретичних та методичних аспектів, що забезпечують організаційно-технічний розвиток підприємств молокопереробної галузі.

Зважаючи на вищезазначене, дисертаційна робота Матішак Юлії Іванівни, метою якої є розробка комплексного теоретико-методичного підходу до забезпечення організаційно-технічного розвитку молокопереробних підприємств та розробка на цих засадах практичних рекомендацій щодо вдосконалення його інструментарію з метою підвищення ефективності їх виробничо-господарської діяльності, є актуальною, а вибір напрямку дослідження достатньо обґрунтованим та має важливе практичне значення. Завдання дисертаційної роботи відповідають поставленій меті дослідження, в межах яких отримані науково-практичні результати, що знайшли відображення у висновках рукопису дисертації та авторефераті.

Актуальність теми підтверджується й тим, що дисертаційна робота виконувалась відповідно до плану науково-дослідних робіт Одеського національного економічного університету і є частиною комплексної науково-дослідної роботи «Теоретико-методичні та організаційні основи управління конкурентоспроможністю підприємств України» (номер державної реєстрації 0113U000655), у межах якої автором досліджено теоретичні та науково-практичні аспекти організаційно-технічного розвитку молокопереробних підприємств, проведено аналітичну оцінку сучасного технічного стану суб'єктів господарювання та обґрунтовано напрями підвищення рівня організаційно-технічного розвитку молокопереробних підприємств з метою забезпечення їх конкурентоспроможності, а також прикладної роботи: «Аналітичне оцінювання рівня організаційно-технічного розвитку підприємства» (державний реєстраційний номер №0117U007541), де Матішак Юлією Іванівною запропоновано проводити оцінювання організаційно-технічного розвитку на основі чинників-симптомів технічної та організаційної складових шляхом послідовного використання багатомірних статистичних методів.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій

Всебічне ознайомлення із дисертаційною роботою, науковими публікаціями і авторефератом Матішак Юлії Іванівни дає підставу стверджувати про достовірність, обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, що в них містяться. Достовірність дослідження підтверджується аналізом та узагальненням значного обсягу сучасних фундаментальних та прикладних досліджень вітчизняних та зарубіжних вчених у сфері організаційно-технічного розвитку підприємства, визначення показників-індикаторів окремих складових, що його визначають, розробки методичного забезпечення оцінки рівня організаційно-технічного розвитку, визначення сутності та необхідності інтеграції у сфері виробництва молочної продукції. В ході дисертаційного дослідження автором опрацьовано 212 літературних джерел (стор. 212-233), серед яких монографії та науково-аналітичні статті вітчизняних і зарубіжних авторів, законодавчі та нормативно-правові акти; офіційні статистичні дані; результати досліджень міжнародних організацій; фінансова та бухгалтерська звітність підприємств, що стало інформаційною базою проведеного Матішак Юлією Іванівною дослідження.

Дисертаційна робота побудована на сучасній економічній теорії та методах наукового дослідження, а саме:

- для аналізу сучасної парадигми сутності організаційно-технічного розвитку підприємства – діалектичний метод наукового пізнання;
- для узагальнення концептуальних положень щодо організаційно-технічного розвитку – метод абстрагування, систематизації, аналізу та синтезу;
- для дослідження стану ринку молока України й виявлення тенденцій функціонування молокопереробних підприємств – методи економічного, статистичного, порівняльного, графічного аналізу (стор. 115-141);
- для розрахунку інтегрального показника організаційно-технічного розвитку – таксономічний метод (стор. 152-160);
- метод головних компонент – для визначення факторів, що здійснюють

основний вплив на рівень організаційно-технічного розвитку підприємства (стор. 161-168), що підтверджує використання багатомірних статистичних методів.

Обсяг, структура та глибина виконаного дослідження достатні для обґрунтування наукових висновків і положень, що визначені завданнями дисертаційної роботи та базуються на всебічному вивченні дисертантом сучасних теорій і концепцій, методологічних підходів і методичного забезпечення організаційно-технічного розвитку підприємства.

Так, у першому розділі «Теоретичні основи визначення складових забезпечення розвитку підприємства» (стор. 25-78), заслуговують на увагу проведені дисертантом дослідження щодо узагальнення понятійно-термінологічної бази дослідження організаційно-технічного розвитку підприємства (стор. 25-69), що дало можливість сформулювати власний підхід до сутності поняття «розвиток підприємства» (стор. 42), «організаційно-технічний розвиток» підприємства та систематизувати складові забезпечення розвитку підприємства (стор. 25-43). Як позитивне, слід відзначити, що дисертант при обґрунтуванні набору організаційно-економічних складових, що впливають на рівень розвитку підприємства (стор. 44-57), визначає організаційно-технічний розвиток як одну із необхідних складових розвитку підприємства (стор. 58-63), обґрунтовує структурно-логічну схему організаційно-технічного розвитку (стор. 69-70) та його вплив на діяльність підприємства (стор. 71-75).

Другий розділ «Методичні основи оцінювання організаційно-технічного розвитку підприємства» (стор. 79-143) автором розпочинається з аналізу існуючих підходів до оцінювання організаційно-технічного розвитку підприємств (стор. 79-98), на основі чого була сформована власна система показників технічної та організаційної складових (стор. 99-102). Достатньо обґрунтованими в роботі є питання удосконалення методичних засад використання економіко-математичних методів з метою оцінювання організаційно-технічного розвитку підприємства, на основі чого були визначені

основні його етапи (стор. 103-114). Було проведено аналіз сучасного стану і тенденцій розвитку підприємств молокопереробної галузі України та визначено перспективи їх розвитку (стор. 115-141).

У третьому розділі «Аналіз та оцінка організаційно-технічного розвитку підприємств молочної галузі України» (стор. 144-206) дисертантом проведено комплексне оцінювання організаційно-технічного розвитку молокопереробних підприємств України шляхом послідовного залучення багатомірних методів відповідно до розробленої логічної схеми (стор. 144-160). Здійснені висновки підтверджуються показниками діяльності 15 молокопереробних підприємств України, на основі яких проводилось дослідження. В роботі визначено основні напрями забезпечення організаційно-технічного розвитку молокопереробних підприємств України (стор. 161-175), а також сформовані практичні рекомендації щодо підвищення його рівня на базі утворення молокопродуктового кластеру із встановленням інноваційних основних фондів та впровадженням нових технологій (стор. 176-205).

Дисертаційна робота за текстом включає 38 таблиць та 25 рисунків, а також 6 додатків.

Викладені в дисертації висновки і рекомендації логічні, є результатом всебічного та об'єктивного аналізу досліджуваних явищ, здійсненого за допомогою сучасного наукового інструментарію.

Дисертація є самостійною виконаною науковою працею, в якій наведені та науково обґрунтовані авторські положення, висновки і пропозиції дозволяють вирішувати важливе науково-прикладне завдання підвищення рівня організаційно-технічного розвитку молокопереробних підприємств з метою поліпшення ефективності їх функціонування. Викладені у дисертації наукові результати, які виносяться на захист, отримані автором особисто.

3. Новизна наукових результатів дисертаційної роботи

Взявши за мету обґрунтування теоретичних положень і розробку методичних рекомендацій щодо забезпечення організаційно-технічного розвитку підприємства, автор сформулював коло наукових та практичних

завдань. Серед отриманих наукових здобутків дисертанта, що є наслідком проведених автором досліджень та удосконалень, слід виокремити наступні:

– набуло подальшого розвитку узагальнення підходів щодо визначення поняття «розвиток підприємства» та його змістовне наповнення що, на відміну від існуючих, передбачає врахування впливу організаційно-економічних складових з метою більш глибокого розуміння можливих шляхів та напрямів розвитку (стор. 33-42);

– автором удосконалено систематизацію складових економічного розвитку підприємств, що, на відміну від існуючих, передбачає виділення агрегованих складових, таких як фінансово-економічна, організаційно-технічна, інноваційно-інвестиційна та кадрова складові, що дає змогу проаналізувати окремі аспекти економічного розвитку підприємств та виявити вплив пов'язаних між собою складових (стор. 48-57);

– набуло подальшого розвитку теоретичне визначення поняття «організаційно-технічний розвиток», що, на відміну від існуючих, базується на тісному взаємозв'язку та взаємозалежності організаційної та технічної складових, та під яким пропонується розуміти важливу складову розвитку, орієнтовану на безперервний процес техніко-технологічного удосконалення та раціональної організації процесу виробництва з метою підвищення ефективності виробничої діяльності підприємства (стор. 58-69);

– набуло подальшого розвитку методика оцінювання організаційно-технічного розвитку промислового підприємства як латентного показника, що полягає у використанні багатомірних статистичних методів, а саме таксономічного методу аналізу та методу головних компонент з метою розрахунку інтегрального показника рівня розвитку, який, на відміну від існуючих, визначається на основі первинних чинників-симптомів його складових, інформацію за якими можна отримати у відкритій публічній звітності та дає змогу виявити вплив кожної складової (стор. 99-102);

– удосконалено комплексний методичний підхід до оцінювання організаційно-технічного розвитку підприємств молокопереробної галузі, який,

на відміну від існуючих, дає можливість врахувати на основі систематизації обраних показників вплив організаційно-технічної складової на рівень розвитку підприємства з метою виявлення та усунення «вузьких місць» його виробничої діяльності, застосування якого може слугувати основою для аналізу поточного рівня розвитку підприємства (стор. 103-115);

– автором удосконалено модель взаємовідносин між молокопереробними підприємствами та сільськогосподарськими виробниками на засадах вертикальної інтеграції, що, на відміну від існуючих підходів, базується на виділенні цілісної системи «виробництво – переробка молока» в межах молокопродуктового кластеру, та передбачає впровадження комплексних організаційно-технічних заходів (стор. 181-200).

Всі вищевказані положення, а також запропоновані заходи щодо забезпечення організаційно-технічного розвитку молокопереробних підприємств та розробка на цих засадах практичних рекомендацій щодо вдосконалення його інструментарію у контексті підвищення ефективності їх виробничо-господарської діяльності являють собою наукову новизну даного дисертаційного дослідження.

4. Значущість висновків здобувача для науки і практики, можливі шляхи використання результатів дослідження

Розроблені теоретичні положення та методичні рішення можна рекомендувати до впровадження для вдосконалення роботи підприємств харчової промисловості, органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Теоретичні положення дисертації доведені до рівня конкретних методичних розробок та рекомендацій щодо забезпечення організаційно-технічного розвитку на молокопереробних підприємствах, а окремі пропозиції автора було впроваджено в діяльність ТОВ «Молокозавод» (акт впровадження № 19/1 від 19.09.2017 р.), ПАТ «Житомирський маслозавод» (акт впровадження № 23/1 від 23.09.2017 р.) та ТОВ «Миколаївський сирзавод» (акт впровадження № 06/1 від

06.10.2017 р.). Пропозиції щодо забезпечення організаційно-технічного розвитку комунальних установ використовуються у практичній діяльності Департаменту економічної політики та стратегічного планування Одеської обласної державної адміністрації (акт впровадження № 01.1-16/1445 від 06.09.2017 р.).

Основні положення дисертації доповідалися та отримали апробацію на 8 міжнародних науково-практичних конференціях.

Практичну цінність результатів наукового дослідження підтверджує й використання в навчальному процесі Одеського національного економічного університету при викладанні дисциплін «Менеджмент», «Операційний менеджмент», «Управління інноваціями» (довідка № 01-17/748 від 09.10.2017 р.), а також можуть бути використані при навчанні студентів економічних спеціальностей іншими ВНЗ економічного й управлінського профілю.

5. Аналіз повноти викладання основних результатів дисертаційної роботи в опублікованих працях

Зміст дисертаційного дослідження та автореферат дозволяють стверджувати, що основні положення, висновки та пропозиції з достатньою повнотою висвітлені автором роботи в наукових працях. Зокрема, за результатами проведеного дисертаційного дослідження опубліковано 17 наукових праць, у тому числі 1 підрозділ – у колективній монографії, 8 статей – у наукових фахових виданнях України (з них 7 публікацій у виданнях, які включено до міжнародних наукометричних баз). Автор має 8 публікацій у матеріалах за результатами участі у конференціях обсягом 1,17 д. а. Загальний обсяг публікацій за темою дисертації становить 6,13 д. а., з них особисто Матішак Юлії Іванівні належить 6,03 д. а.

З публікацій, які виконані спільно з іншими авторами, в дисертаційній роботі використано тільки ті наукові положення, які належать особисто дисертанту. Опубліковані наукові праці повною мірою

відображають основний зміст дисертаційного дослідження. Кількість, обсяг і якість друкованих праць надають автору право публічного захисту дисертації.

6. Відповідність змісту автореферату основним положенням дисертації, стиль та мова викладення результатів дослідження

Дисертаційна робота Матіщак Юлії Іванівни є логічним та завершеним науковим дослідженням, яке складається із вступу, трьох розділів, висновку, списку використаних джерел та додатків. Основні наукові положення, а також мета, завдання, предмет та об'єкт дослідження, результати дослідження та розробки, висновки та рекомендації дисертаційної роботи достатньо повно відображено дисертантом в авторефераті дисертації. Мова дисертації та автореферату чітка та грамотна, стиль – носить науковий характер. Мета та завдання розкривають тему роботи. Завдання дослідження вирішені, що знайшло своє відображення у висновках роботи. Оформлення автореферату та дисертації відповідає вимогам.

7. Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

В цілому, позитивно оцінюючи дослідження, Матіщак Юлії Іванівни варто вказати на деякі дискусійні положення та зауваження, а саме:

1. Автором в п. 1.2 розглядаються складові розвитку підприємства, серед яких були виділені фінансово-економічна, організаційно-технічна, інноваційно-інвестиційна та кадрова складові (дисертація, стор. 49-51). Однак виникає питання, чому не були розглянуті інші складові, зокрема маркетингова, соціальна тощо.

2. В другому розділі дисертаційної роботи з метою здійснення оцінки рівня організаційно-технічного розвитку підприємств, автором, запропоновано використовувати таксономічний аналіз, який дозволяє здійснити кількісну оцінку латентних ознак до яких відноситься організаційно-технічний розвиток підприємства (дисертація, стор. 103-108; автореферат, стор. 7-8), але

залишається не зрозумілим чому автор віддав перевагу саме таксономічному аналізу у порівнянні із іншими економіко-статистичними методами.

3. В третьому розділі дисертаційної роботи з метою здійснення кількісної оцінки рівня організаційно-технічного розвитку підприємства автором було обрано 15 молокопереробних підприємств (дисертація, стор. 145-146). Залишаються незрозумілими причини відбору саме цих молокопереробних підприємств, недостатньо обґрунтованим є те, наскільки відібрані молокопереробні підприємства можуть вважатись репрезентативними?

4. Автором в п. 3.1 «Характеристика стану та оцінювання рівня організаційно-технічного розвитку молокопереробних підприємств України» здійснено кількісну оцінку рівня організаційно-технічного розвитку молокопереробних підприємств із використанням класичного, модифікованого та об'єднаного алгоритмів таксономічного аналізу (стор. 158-160 дисертації; стор. 10 автореферату). Слід було б проаналізувати різницю між результатами отриманими за окремими алгоритмами і дати відповідні економічні висновки.

5. Дисертантом в п. 3.3 з метою підвищення організаційно-технічного розвитку молокопереробних підприємств пропонується створення молокопродуктового кластеру із впровадженням новітніх технічних установок (дисертація стор.185-199, автореферат стор. 11-13). Роботу прикрасило б розкриття джерел фінансування встановлення такого інноваційного обладнання.

Наведені вище зауваження та висвітлені недоліки не знижують наукової цінності дисертації та можуть стати основою наукової дискусії під час її захисту.

8. Загальні висновки і оцінка дисертації щодо її відповідності чинним вимогам

Дисертаційна робота Матіщак Юлії Іванівни «Організаційно-технічна складова забезпечення розвитку підприємства», виконана на достатньо високому науково-теоретичному рівні, а отримані в процесі дослідження

наукові результати характеризуються новизною та мають практичну цінність. Дисертація є завершеною науково-дослідною роботою, за своїм змістом і якістю відповідає вимогам пунктів 9, 11, 12, 13 та 14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 (зі змінами), відповідає паспорту спеціальності 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності), а її автор – Матішак Юлія Іванівна – заслуговує на присудження їй наукового ступеня кандидата економічних наук.

Офіційний опонент:
Декан факультету
Економіки, бізнесу і контролю
Одеської національної академії
харчових технологій
Міністерства освіти і науки України,
кандидат економічних наук, доцент

Н.М. Купріна

